

Emil Drápela působí jednačtyřicet let ve Filharmonii Brno na postu prvního klarinetisty, z toho sedmáct let ve funkci vedoucího skupiny. Absolvent brněnské konzervatoře a JAMU kombinuje náročnou profesi prvního hráče s činností sólisty a hrou v několika komorních souborech. Sólově vystoupil v sedmnácti zemích Evropy a Asie a byl hostem mnoha renomovaných mezinárodních hudebních festivalů. Pro Český rozhlas nahrál kolem dvou set padesáti skladeb klarinetového repertoáru, spolu s desítkami dalších na CD. Premiéroval a nahrál rovněž řadu skladeb soudobých autorů, českých i zahraničních, z nichž mnohé mu byly dedikovány. Na stránkách www.radioservis.cz lze stahovat v CD kvalitě Drápelovy nahrávky dvaceti klasických a romantických koncertů pro klarinet, vesměs vlastních spartací realizovaných s Filharmonii Brno. Je autorem úspěšné knihy fejetonů *Jak se žije v orchestru – nevážné fejetony o vážné hudbě*.

Marie Petříková začala studovat hru na housle v pěti letech na LŠU J. Kvapila u Bohumila Kotmela. Pokračovala na brněnské konzervatoři u téhož pedagoga, po absolutoriu studovala na HAMU v Praze u Josefa Vlacha a na JAMU v Brně u Adolfa Sýkory. V roce 1986 se stala členkou skupiny prvních houslí Státní filharmonie Brno a od roku 1991 zastává v tomto orchestru funkci koncertního mistra. Vystupuje jako sólistka i jako členka komorního tria Sonata a tre (společně s Danou a Emilem Drápelovými).

Frýdecko-místecký rodák **Jiří Habart** absolvoval kroměřížskou Konzervatoř Pavla Josefa Vejvanovského a JAMU v Brně u Jakuba Kleckera, Tomáše Hanuse (dirigování orchestru) a u Blanky Juhaňákové (sbormistrovství). Pravidelně spolupracuje především s Filharmonii Brno, ale také s orchestry v Olomouci, Zlíně, Plzni či Jindřichově Hradci a Komorní operou JAMU. V rámci festivalu Janáček Brno 2018 uvedl soudobé opery *Falstaff* skladatele Jiřího Najvara a *Neznámá* Daniela Šimka. V NdB se jako asistent dirigenta podílel na hudebním nastudování opery Antonína Dvořáka *Čert a Káča*. Na 13. ročníku mezinárodního hudebního festivalu Dvořákova Praha 2020 zastoupil v téže funkci Tomáše Netopila při nastudování Beethovenovy *Deváté symfonie*.

Michaela Kulisková, rodačka z Brna, započala svou hudební dráhu hrou na housle u Bohumila Kotmela. Absolvovala na brněnské konzervatoři obor viola a své studium rozšířila o stáž na Universitát für Musik und darstellende Kunst ve Vídni. Po absolutoriu vystudovala dále hudební vědu na Filozofické fakultě MU. Více než patnáct let se věnuje především hudebně-pedagogické činnosti. Od roku 2010 aktivně spolupracuje s Filharmonii Brno jako lektorka hudebních dílen, hudebních kurzů a dalších hudebně vzdělávacích projektů. Je členkou České Orffovy společnosti a absolventkou kurzů České muzikoterapeutické asociace.

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Za podporu a spolupráci děkujeme

Zveme vás na

Schaerer & Biondini: La Scintilla Nell'Ombra, 4. ab. koncert cyklu Jazz & World Music v Besedním domě 14. 2. 2023 v 19:00; Andreas Schaerer – zpěv, Luciano Biondini – akordeon

Mladá krev aneb Hudba zblízka, 2. komorní koncert členů Orchestrální akademie Filharmonie Brno a hostů v Besedním domě 22. 2. 2023 v 19:00.

Z Ameriky do Česka, 2. ab. koncert cyklu Filharmonie v divadle II 2. a 3. 3. 2023 v 19:00: **Martinů** Thunderbolt P-47 H 309, **Bolcom** Houslový koncert in D, **Dvořák** Symfonie č. 8 G dur; Yumi Hwang-Williams – housle, Filharmonie Brno, dirigent Dennis Russell Davies

Dialogy, 4. ab. koncert cyklu Komorně v Besedním domě 5. 3. 2023 v 19:00: **Weinberg** Sonáta pro dvoje housle op. 69, **Schnittke** Sonáta č. 2 pro housle a klavír, **Bolcom** Sonáta č. 2 pro housle a klavír, **Kutavičius** Rozprava s neznámým, koncert pro dva klavíry a zvukový pás; Yumi Hwang-Williams – housle, Milan Paľa – housle, Katarína Paľová – klavír, Dennis Russell Davies – klavír

Schnittke & Rachmaninov, 3. ab. koncert cyklu Filharmonie v divadle I v Janáčkově divadle 9. a 10. 3. 2023 v 19:00: **Schnittke** Houslový koncert č. 4, **Rachmaninov** Symfonie č. 3 a moll; Milan Paľa – housle, Filharmonie Brno, dirigent Dennis Russell Davies

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Jihomoravského kraje a Ministerstva kultury ČR.

67.
koncertní
sezona
2022
2023

Mozartův efekt
koncert (nejen)
pro nastávající rodiče
Besední dům
111212023

Filharmonie
Brno Philharmonic

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Malá noční hudba, serenáda č. 13 G dur KV 525 I 16'

1. Allegro
2. Romanze. Andante
3. Menuetto. Allegretto
4. Rondo. Allegro

LEOPOLD KOŽELUH

Klarinetový koncert č. 2 Es dur, novodobá premiéra I 23'

1. Allegro
2. Andante moderato
3. Rondo. Allegro

přestávka I 20'

ANTONIO VIVALDI

Jaro z cyklu **Čtvero ročních dob** op. 8 č. 1 RV 269 I 3'

1. Allegro

JOSEPH HAYDN

Symfonie č. 49 f moll „La passione“ Hob.I:49 I 24'

1. Adagio
2. Allegro di molto
3. Minuetto
4. Presto

Emil Drápela klarinet

Marie Petříková housle

Filharmonie Brno

dirigent **Jiří Habart**

koncertem provází **Michaela Kulísková**

Serenáda **Malá noční hudba** KV 525 je nesporně jednou z nejznámějších skladeb **Wolfganga Amadea Mozarta** (1756 až 1791). Jako „malou noční hudbu“ si ji (s malým počátečním písmenem) Mozart zapsal v soukromém soupisu skladeb. Přitom předchozí Mozartova dvanáctá serenáda c moll pro dechy nesla legitimní název *Nacht Musique* přímo v autografu. Serenády bývaly večerní či noční zábavou šlechty v salonech i přímo na ulici, kdy je najatí hudebníci hrávali pod okny vyvolených dam. Vedle partit, divertiment, nokturen nebo kasací představovaly typ užitkové či dnešní terminologií řečeno „populární“ hudby.

Není mnoho příkladů v hudebních dějinách, kdy o skladbě tak všeobecně známé máme tak málo informací. *Malá noční hudba* byla dokončena 10. srpna 1787 ve Vídni uprostřed práce na opeře *Don Giovanni*. Nevíme, pro koho a pro jakou příležitost byla komponována. Jak vyplývá z Mozartova soupisu, měla původně pět vět. Z autografu však byly stránky s druhým menuetem odstraněny a diskuze o tom, zda samotným skladatelem či někým jiným, neutichají. Alfred Einstein, německý muzikolog, mozartovský odborník a velmi vzdálený bratranec vědce Alberta Einsteina předpokládal, že Mozartův klavírní menuet KV 498a je redukcí ztracené druhé věty *Malé noční hudby*. Wolfgang Plath s Wolfgangem Rehmem tento menuet zpětně znovu instrumentovali pro smyčce. Vyšel v novém souborném mozartovském vydání, přesto se *Malá noční hudba* dál hraje pouze čtyřvětá. A konečně nemáme ani zprávy o tom, že by tato hudební perla byla za Mozartova života vůbec někdy provedena.

Klarinetový koncert č. 2 Es dur Leopolda Koželuha (1747 až 1818) zazní dnes v novodobé premiéře. Jeho autor, ve Vídni působící Čech, dosáhl po Mozartově smrti prestižního postu císařského dvorního skladatele a kapelníka komorní hudby. Své partitury podepisoval pouze „Kozeluch“ bez uvedení křestního jména. U celé řady takto signovaných skladeb není jednoznačné, zda jsou dílem Leopoldovým, nebo jeho o devět let staršího bratrance Jana Antonína Koželuha, regenschoriho chrámu sv. Víta v Praze a rovněž známého skladatele.

Donedávna jsme znali jeden klarinetový koncert (dochovaný v Praze a vydaný v Supraphonu) od Jana Antonína Koželuha a jeden (z Vídeňské státní knihovny, vydaný v Editio Musica Budapest) od Leopolda Koželuha. Nově objevený manuskript dalšího klarinetového koncertu signovaného „Kozeluch“ pochází z archivu v Berlíně. Je to dílo s rysy shodnými s dosud známým koncertem Leopoldovým. Tento berlínský manuskript posloužil jako pramen k novodobé spartaci a realizaci, vypracované sólistou dnešního koncertu.

Nejzajímavější částí skladby je „lovecká“ třetí věta, znamenitě exponující lesní rohy v kombinaci se sólovým nástrojem. Tematicky souvisí s *Loveckými fanfárami pro trio lesních rohů*, které Leopold Koželuh zkomponoval v roce 1791 pro hraběte Jana Rudolfa Černína. V závěrečné větě jsou využity tři z těchto fanfár a celé rondo je skvělým příkladem uplatnění stylu „la chasse“ v české klasické hudbě. Z toho vyplývá i datování skladby – po roce 1791.

Antonio Vivaldi (1878–1741) byl velkým skladatelem italského pozdního baroka. Většinu svého života prožil v Benátkách, kde působil v domově pro osiřelé dívky Ospedale della Pietà. Přezdívalo se mu „Zrzavý páter“ a proslul jako fenomenální houslista. Stal se slavným svými operami; přesto když v roce 1741 zemřel, jeho dílo téměř okamžitě upadlo v zapomnění. Možná by tomu tak bylo dodnes, nebýt téměř náhodného odhalení během bachovské renesance, které ukázalo, zač vděčí Vivaldimu velký Johann Sebastian Bach.

Vivaldiho nejslavnějším dílem je novátorské **Čtvero ročních dob**. Čtyři houslové koncerty s názvem *Jaro, Léto, Podzim a Zima* jsou součástí širšího celku 12 koncertů sbírky *Il Cimento dell'Armonia e dell'Inventione* – soubor harmonie (rozumové složky komponování) s tvořivostí (fantazií), jež vyšla tiskem v roce 1725 v Amsterdamu jako Vivaldiho opus číslo 8. Dedikována byla českému hraběti Václavu Morzinovi (1675–1737), bratrancí Haydnova zaměstnavatele z Dolní Lukavice. Fantastickou novinkou byly výkladové básnické sonety, jejichž autorem je sám Vivaldi a jež jsou detailním programním popisem toho, co se v hudbě právě děje: *Jaro je tady a ptáčkové zpěvem jasným / vítají jej a uctívají / a poťůčky dole jako smyčcem kouzelným / s vánkem v šumění se předstihují*. Imitace ptačích cvrkání, zpěvu skřivánka, hrdličky či křepelky jsou naprosto výmluvné. Verše sonetů jsou rozepsány v inkriminovaných místech skladby přímo nad notovou osnovou spolu s dalšími poznámkami, jak co nejvěrněji houslovou hrou vyjádřit mimohudební program.

Stejně jako u řady jiných symfonií **Josepha Haydna** (1732 až 1809) nepochází název **Symfonie č. 49 f moll „La passione“** z roku 1768 od samotného skladatele, ale vznikl později – ve spojení s charakterem úvodní věty, mollovou tóninou a archaickým větovým rozvrhem sonaty *da chiesa* (chrámové). Přezdívkou „La passione“ ve skutečnosti pochází z jediného zdroje: během Svatého týdne roku 1790 byla Haydnova symfonie s tímto duchovním názvem provedena v severoněmeckém Schwerinu, proslulém krutými čarodějnickými procesy, kde bylo veřejné provozování světské hudby po celých třicet předchozích let zakázáno. Se zajímavou teorií přišla v roce 1990 Elaine Sisman ve své práci *Haydnovy divadelní symfonie*. Dokazuje, že Haydn komponoval ve službách knížat Esterházyů scénickou hudbu pro potřeby zámeckých divadelních inscenací a že z této hudby následně vytvářel symfonie. V případě dnešní **Symfonie č. 49 f moll** zmiňuje muzikoložka dosud opomíjený vídeňský pramen uvádějící, že *tato Haydnova symfonie slouží jako společníce hry Dobromyslný kvaker*. Míněna byla hra Nicolase Chamforta *La jeune Indienne* (Mladá Indiánka, 1764), která se ve Vídni hrála pod názvem *Il Quacquerio di bell'humore* a byla nesmírně populární. Kvakeři byli členy náboženského hnutí odmítajícího násilí, jež vzniklo v Anglii a s emigrací se přesunulo do Severní Ameriky. Pokud tato symfonie také vznikla ze scénické hudby k divadelní inscenaci, její dřívější „pašijové“ výklady berou za své.

Emil Drápela